

С Т А Н О В И Щ Е

на проф. д.н. Анна Топалджикова
за докторската дисертация
на доц. Възкресия Вихърва

"Ситуиране на театрален спектакъл в поредицата Ритуал – Театър
– Ритуал"

Докторската дисертация "Ситуиране на театрален спектакъл в поредицата Ритуал – Театър – Ритуал" е тясно свързана с дългогодишната изследователска и преподавателска практика на Възкресия Вихърва. Тя е своеобразно преосмисляне и развитие на идеите на ритуалния театър, което води до утвърждаване на собствена театрална методология. Възкресия Вихърва е новатор, който има своето място в историята на българския театър като пионер в областта на физическия театър. Нейният траен интерес към съчетаване на различни емблематични европейски и източни системи за работа с актьора е основа за изграждане на собствена идея за театър и преподавателска методология. Изследването дава представа за своеобразното отдалечаване от театъра на илюзията, който предлага подходи на имитацията. Като алтернатива се утвърждава трансформацията при формирането на актьора-перформър.

Дисертацията намира опорни точки в представянето на специфичен поглед към театралните теории и практики на Ричард Шехнер, Антонен Арто, Еуженио Барба и Йежи Гротовски от гледна точка на аналогичните театрални търсения в областта на идеите и на тренинга. В процеса на анализа на основните принципи на всяка от театралните системи Вихърва се спира на въпросите, които я отвеждат към устойчиви структурни и смислови центрове на собствените театрални търсения. Тя търси най-ефективните практики за събуждане на спонтанен импулс у актьора и провокацията от импулс към действие, основани на предварително усвоени и тренирани познания. Съществен резултат в тази посока е очертаването на

пътищата за достигане на определено ниво на актьорско поведение, определено като „информирана креативност“. Развива се идеята за актьора на перформативния театър, който се еманципира от литературния първоизточник като представа за предварително набелязан образ и се насочва към търсенето на своята лична реакция чрез своеобразно отлагане на резултата и натрупване на сетивно "знание" чрез тренинговите практики.

Възкресия Вихърва проучва задълбочено емблематичните театрални системи в областта на антропологичния театър, от които извежда основните принципи на своя метод. Тя разглежда философията на тези системи и същевременно очертава съществените за нея опорни точки по отношение на структурата на движението и езиковите партитури, на ритъма и др. Способността да структурира и позволява да изведе в цялостна система своите изводи и своя собствен поглед към процесите на театралното обучение в една успешно и дълготрайно провеждана изследователска програма.

Водеща идея в изграждането на тази програма, основополагаща и за самата дисертация, е идеята на Антонен Арто, че театърът е преди всичко процес на формиране. Разработването на собствения метод на Вихърва, определен като "технология на формирането", е обогатен с изследвания с разнородна насоченост - социологическо проучване (народопсихологическото изследване на Ив. Хаджийски), партитурата на движението (на основата на български народен танц), партитурата на звука, отношението между пространство, тяло и движение и др.

Изследвайки разликите между идеите за актьора в западния и източния театър, Вихърва изгражда своя възглед за процеса на трансформация, който изминава актьорът в програмата БИТ. Обучението акцентира върху проучването на текст, танц и ритуал. Особено съществено за овладяване на едно ново театрално познание, едновременно като идеи и като телесна практика, е богато разработената методология на тренинга.

Прави впечатление динамиката на процесите, която тласка към обновление. Точката на постигане не се разбира като окончателна. Специфичен новаторски подход е противопоставянето на проучените и вече постигнатите техники в търсене и откриване на нови и непознати. Утвърждава се разбирането за театралния спектакъл като процес в движение, а не като фиксиран резултат.

Достойнство на дисертацията е задълбоченото и конструктивно проследяване на етапите на преосмисляне на ритуала, извеждането му извън метафизичната му природа и трансформацията му в един нов театрален контекст.

Пред вид изложените достойнства на дисертационния труд и доказаната ефективност в процеса на дългогодишното практическо прилагане на театралния метод, върху който се основава, убедено препоръчвам той да бъде насочен към защита.

07. 07. 2018

Подпис:

/проф.д.н. Анна Топалджикова/